

Välikysymys VK 2/2021 vp

Petteri Orpo kok ym.

Välikysymys hallituksen puoliväliriihen tekemättömistä päätöksistä

Eduskunnalle

Hallitus lisäsi menoja miljardeilla jo kautensa alussa. Hallituksen lupaus sukupolvien välisestä oikeudenmukaisuudesta olisi edellyttänyt, että julkista taloutta olisi samalla vahvistettu työllisyyspäätöksillä 1 500 miljoonalla eurolla vuoteen 2023 mennessä. Viime syksynä hallitus päätti siirtää tavoitteen vuoteen 2030, mutta lupasi tehdä päätökset, jotka vahvistavat julkista taloutta 2 000 miljoonalla eurolla. Hallitus lupasi, että työllisyyspäätösten vaikutusten arvio perustuu valtiovarainministeriön laskelmiin.

Puoliväliriihessä hallitus teki päätöksiä, jotka valtiovarainministeriön mukaan vahvistavat julkista taloutta vain 150 miljoonalla eurolla. Hallitus ei pystynyt täyttämään edes kymmenesosaa lupauksestaan. Kun huomioidaan hallituksen tekemät työllisyyttä heikentävät päätökset, ei julkinen talous tule vahvistumaan lainkaan. Hallitus on päättänyt kiihdyttää Suomen velkaantumista tulevien sukupolvien kustannuksella.

Olemme syvästi huolissamme hyvinvointiyhteiskunnan palveluiden tulevaisuudesta. Ilman kestävä julkista taloutta meillä ei ole maailman parasta peruskoulua, toimivia terveystalouksia, vanhustalouksia, varhaiskasvatusta, sujuvaa joukkoliikennettä ja muitakaan yhteiskunnan palveluita. Siksi odotimme hallitukselta talouspolitiikan suunnanmuutosta puoliväliriihessä.

Hyvinvointi syntyy ja yhteinen kakku kasvaa osaamisesta, ahkeruudesta, työstä ja yrittämisestä. Hyvinvointiyhteiskunnan pelastaminen edellyttää, että yhä useammalla työikäisellä ja -kykyisellä suomalaisella on mahdollisuus tulla toimeen omalla työllään. Siksi Suomi tarvitsee lisää osajia ja kasvavia yrityksiä, joilla on uskallusta, halua ja kykyä palkata uusia työntekijöitä.

Yritysten ja työpaikkojen syntyminen edellyttää oikeanlaisia olosuhteita. Hallitus ei voi tietenkään suoraan synnyttää sellaisia työpaikkoja, jotka vahvistaisivat julkista taloutta. Työllisyys kasvaa yksityisissä yrityksissä. Hallituksen tehtävänä on luoda yrityksille sellainen toimintaympäristö, jossa uskalltaa ja kannattaa investoida ja kasvattaa yritystoimintaa uusilla työpaikoilla.

Hallituksen puoliväliriihi oli raskas epäonnistuminen

Suomalaiset seurasivat historiallisen pitkiksi venyneiden neuvotteluiden aikana, kaatuuko hallitus vai ei. Syntyi vaikutelma, että hallitus todella aikoo ratkaista vaikeita ongelmia hyvinvoin-

Välikysymys VK 2/2021 vp

tihteiskuntamme tulevaisuuden pelastamiseksi. Tietoisesti kasvatetut odotukset vaihtuivat valtavaksi pettymykseksi.

Hallituksen puoliväliriihen neuvottelutulokseen kiteytyy koko sen tähänastinen taival: hallitus kasvattaa julkisia menoja, lisää velkaantumista, korottaa veroja ja lykkää taas kerran työllisyyttä parantavia uudistuksia. Näillä tehdyillä ja tekemättömillä päätöksillään hallitus vie Suomea väärään suuntaan. Tosiasioiden tunnustaminen on viisauden alku. Hallituksen valitsema velkaantumisen tie tarkoittaa hyvinvointiyhteiskunnan romuttamista.

Hallitus pettää lupauksensa sukupolvien välisestä oikeudenmukaisuudesta

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmassa luvataan, ettei hallitus elä tulevien sukupolvien kustannuksella. Lupauksensa vahvistukseksi hallitus sitoutui 75 prosentin työllisyysasteeseen ja julkisen talouden tasapainoon vuoteen 2023 mennessä. Katsomme, että hallitus on pettänyt tämän lupauksensa.

Ennen puoliväliriihtä medialle annetuissa lausunnoissa, hallituksen kestävyystiekartassa ja eduskunnan täysistunnoissa ministerit vakuuttivat suomalaisille, että velaksi eläminen loppuu. Hallitus lupasi, että työllisyyttä parantavia päätöksiä tehdään, veronkorotuksista pidättäydytään ja menokehyksissä pysytään. Luvattiin, että talouskasvulle luodaan aitoja edellytyksiä. Puoliväliriihessä kaikki nämä suomalaisille annetut lupaukset rikottiin.

Muissa Pohjoismaissa korkea työllisyysaste ja vahva julkinen talous ovat olleet jo pitkään arkipäivää. Suomenkin tulisi tehdä ansioturvasta velvoittavampi ja porrastaa se työttömyyden keston mukaan. Ansiosidonnaisen eläkekertymästä tulee luopua, ja vuorotteluvapaasta on tehtävä syyperusteinen. Työperäistä maahanmuuttoa on lisättävä voimakkaasti keventämällä saatavuusharkintaa ja myöntämällä valmistuville ulkomaalaisille opiskelijoille pysyvä oleskelulupa. Työmarkkinat on saatava toimiviksi paikallista sopimista lisäämällä. Keinoja ylisukupolvisen oikeudenmukaisuuden lupauksen lunastamiseksi on.

Hallitus kiihdyttää velkaantumista ja siirtää vastuun tulevaisuuteen

Historiallisen puoliväliriihestä teki hallituksen päätös romuttaa kehysbudjetoinnin periaatteet. Kehysbudjetoinnilla on ollut vahva parlamentaarinen tuki vasemmistosta oikeistoon jo vuodesta 1991 eli pääministeri Ahon (kesk.) ja valtiovarainministeri Viinasen (kok.) ajoista lähtien. Aina vaalikauden alussa hallituksen sopima neljän vuoden menojen enimmäismäärä on suojellut veronmaksajia poliitikkojen holtittomimmalta rahankäytöltä.

Puoliväliriihessä Marinin hallitus päätti kuitenkin rikkoa sopimansa vaalikauden menotason lisäämällä menoja 1 400 miljoonalla eurolla. Nämä lisämenot kasvattavat suoraan alijäämää. Näiden lisämenojen jälkeen Marinin hallitus lisää kahden vuoden aikana valtion velkaa 17 900 miljoonaa euroa.

Miljardiluokan menolisäyksiä ei voi perustella suhdannetilanteella tai koronaepidemiolla. Viime talvena Suomen talouden ennustettiin sukeltavan dramaattisesti ja julkisen talouden velkaantuvan enemmän kuin koskaan yhden vuoden aikana. Näiden tietojen varassa pääministeri Marin

Välikysymys VK 2/2021 vp

lausui eduskunnassa valtiopäivien avauskeskustelussa 9.2.2021: "Vuoden 2020 jälkeen on palattu valtiontalouden kehykseen ja se ohjaa tulevan kehysriihen valmisteluja." Lisäksi viime syksynä hallituksen vahvistamassa julkisen talouden kestävyystiekartassa todetaan: "Mikäli Suomen talous kuitenkin elpyy ennakoitua nopeammin koronaepidemian aiheuttamasta shokista, hallitus varautuu kiristämään finanssipolitiikkaa."

Uusimpien arvioiden mukaan kuntien ja valtion velkaantuminen on jäämässä miljardeja pienemmäksi kuin viime vuoden katastrofaalisissa ennusteissa arvioitiin. Talouden supistuminen jäi lähes puoleen pahimmista ennusteista, ja tulevien vuosien kasvuennusteita nostetaan kilpaa. Hallitus on siis lisäämässä julkisia menoja ja syventämässä alijäämiä nousukauden huipulle. Hallitus ei riko menokehyksiä koronaan liittyvien kustannusten vuoksi, vaan siksi, että se on päättänyt lisätä pysyviä menoja entisestään miljardeilla. Hallitus ei tee suhdanteita tasaavaa vaan suhdanteita kiihdyttävää finanssipolitiikkaa. Finanssipolitiikan keventäminen suhteessa aiempiin lupauksiin uhkaa kiihdyttää myös kustannusten nousua niin, että kilpailukykyämme kärsii.

Suomella ei ole olemassa suunnitelmaa julkisen talouden tasapainottamiseksi ja velan taittamiseksi. Julkisen talouden kestävyystiekartan piti sisältää konkreettiset keinot velkaantumisen lopettamiseksi 2020-luvulla, mutta siitä tulikin vastuunpakoilun selitysten kokoelma. Puoliväliriihestä hallitus julkaisi yhteensä noin 150 sivua tekstiä. Sivulla on paljon sanoja, mutta vähän asiaa. Suomalaiset eivät kaipaa selityksiä vaan tekoja.

Emme voi hyväksyä tekemättömyyttä. Koronakriisi ei ole syy lykätä päätöksiä ja rikkoa lupausta lopettaa eläminen tulevien sukupolvien kustannuksella. Keinoja esimerkiksi työpaikkojen lisäämiseksi olisi ollut, jos hallitukselta vain olisi löytynyt tahtoa uudistusten toteuttamiseen.

Suomalaiset ansaitsevat toimintakykyisen hallituksen

Suomi ei voi jatkaa paisuvien lisämenojen, kasvavan velan ja kiristyvän verotuksen tiellä. Koronakriisistä ponnistava Suomi tarvitsee hallituksen, joka ymmärtää, mistä hyvinvoinnin kasvu syntyy, ja pitää huolta siitä, ettei hyvinvointipalveluiden rahoitus murene pysyvästi.

Edellä olevan perusteella ja Suomen perustuslain 43 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan välikysymyksen:

Miksi hallitus päätti julkisten menojen lisäämisestä, verojen kiristyksistä ja työllisyyspäästösten lykkäämisestä, vaikka talous kasvaa nopeammin kuin aiemmin ennakoitiin ja julkinen talous selviää vähemmän vaurioin kuin kriisin keskellä odotettiin,

miksi hallitus ei tehnyt puoliväliriihessä päätöksiä julkisen talouden tasapainottamisesta ja velkaantumisen pysäyttämisestä vuoteen 2030 mennessä,

miksi hallitus ei edes tavoittele julkisen talouden kestävyysvajeen kuromista umpeen,

miksi hallitus ei noudata edes oman ohjelmansa tai kestävyystiekarttansa talous- ja työllisyyspolitiikan linjaa,

Välikysymys VK 2/2021 vp

miksi hallitus teki päätöksiä työllisyyden vahvistamisesta siten, että ne vahvistavat julkista taloutta vain 150 miljoonan euron verran, vaikka se lupasi tehdä niitä 2 000 miljoonan euron edestä,

miksi hallitus vastoin omia lupauksiaan sivuuttaa työllisyyspäästösten vaikutusten tutkimustietoon perustuvan arvioinnin valtiovarainministeriössä ja

miksi hallitus romutti menokehysbudjetoinnin, joka on ollut suomalaisten veronmaksajien turvana holtittomilta menoilta ja lupauksena maailmalle suomalaisten kyvystä suoriutua velkavastuistaan?

Välikysymys VK 2/2021 vp

Helsingissä 5.5.2021

Petteri Orpo kok
Kai Mykkänen kok
Sari Tanus kd
Harry Harkimo liik
Paula Risikko kok
Juhana Vartiainen kok
Wille Rydman kok
Heikki Autto kok
Markku Eestilä kok
Sanni Grahn-Laasonen kok
Janne Heikkinen kok
Timo Heinonen kok
Anna-Kaisa Ikonen kok
Kalle Jokinen kok
Ilkka Kanerva kok
Pia Kauma kok
Ville Kaunisto kok
Pihla Keto-Huovinen kok
Marko Kilpi kok
Pauli Kiuru kok
Jukka Kopra kok
Mia Laiho kok
Matias Marttinen kok
Sari Multala kok
Jaana Pelkonen kok
Sari Sarkomaa kok
Arto Satonen kok
Mari-Leena Talvitie kok
Kari Tolvanen kok
Heikki Vestman kok
Sofia Vikman kok
Anne-Mari Virolainen kok
Sinuhe Wallinheimo kok
Ben Zyskowicz kok
Saara-Sofia Sirén kok
Terhi Koulumies kok
Sari Essayah kd
Elina Valtonen kok
Päivi Räsänen kd
Ruut Sjöblom kok
Antero Laukkanen kd
Peter Östman kd